

Si Vis Pacem...

Slotwoord CSLK-dag

Één jaar oorlog in Oekraïne. We hebben dit trieste jubileum vandaag op waardige wijze herdacht.

Vrede door overmacht?

Si vis pacem para bellum, als je de vrede wil, bereid je dan voor op de oorlog. Deze woorden die vrijwel letterlijk aan de laat-Romeinse Publius Vegetius Renatus zijn ontleend maar qua gedachte al bij denkers als Plato voorkomen, zijn meer dan ooit actueel. In ieder geval lijkt dát de gedachte die het merendeel van de westerse leiders bezielt: als we vrede in Oekraïne willen brengen moeten we op oorlog voorbereid zijn. Alleen door de overmacht van onze troepen en wapens zal er vrede kunnen zijn en zal de agressie van Rusland kunnen worden terug gedrongen.

Iniustus agressor

Dat er vrede komt hopen we natuurlijk van harte en niemand wil Oekraïne het recht ontzeggen zich te verdedigen tegen een *iniustus agressor*, een onrechtvaardige aanvaller. Maar over het hoe en wat en in welke mate kunnen vragen worden gesteld terwijl we bovendien niet goed weten, niet over de informatie beschikken welke voorwaarden geschapen moet zijn om de partijen aan tafel te krijgen.

Carnegie en paus Franciscus

Dat is het streven, dat moet het doel zijn: onderhandelingen die leiden tot een rechtvaardige en duurzame vrede met respect voor ieders souveriniteit. *Si vis pacem, para pactum*, als je vrede wil, bereid een overeenkomst voor, dat was wat de Vredesconferentie in Den Haag in 1907 formuleerde onder voorzitterschap van Andrew Carnegie. Dit is ook waartoe paus Franciscus eergisteren heeft opgeroepen toen hij aan het einde van de Algemene audiëntie een beroep deed op wie gezag hebben over de naties om een concrete inspanning aan te gaan om het conflict te beëindigen, een staakt-het-vuren te bereiken en vredesonderhandelingen te beginnen.

Puinhopen

Onderhandelingen zullen moeten worden gevoerd met respect voor de betrokken landen en de strijdende partijen. Velen zullen zeggen dat Rusland geen respect verdient, maar eerlijk gezegd gaat het niet om de vraag of dat respect verdiend is. Het gaat erom dat iedere uitkomst die door een van de partijen louter als een vernedering zal worden ervaren, de kiem legt voor een nieuwe oorlog, zoals we dat bijvoorbeeld na de eerste Wereldoorlog hebben kunnen zien en ook op andere momenten van de geschiedenis. Of, in de woorden van

de paus afgelopen woensdag: een vrede gebouwd op puinhopen - dus op de totale vernedering van de ander - zal nooit een echte vrede kunnen zijn.

Rechtvaardigheid en waarheid

De tweede Wereldoorlog eindigde in wederopbouwprogramma's en een opname van de Bondsrepubliek in de gemeenschap der volken. Daarnaast werden de schuldigen berecht. Dat bleek een vruchtbaarder vredesstrategie. Tegelijk moet duidelijk zijn dat rechtvaardigheid en waarheid concrete vereisten zijn voor een verzoening (*Compendium van de sociale leer* n. 518). Overmacht legitimeert niet militaire inzet en een aanvalsoorlog (agressie) is intrinsiek immoreel (*Compendium* n. 500).

Het symposium

Ik weet dat hier zeer veel over te zeggen zou zijn, ik wil hier alleen een laatste woord spreken in de zin dat het symposium wordt beëindigd, maar niet over deze materie die meer reflectie en inzet vraagt. Ik ben verheugd dat daarvoor deze middag ruimte is geweest. Ik ben daarom de sprekers van dit symposium bijzonder dankbaar voor hun bijdragen, die een aanzet waren tot die reflectie over het thema oorlog en vrede. Want die reflectie over een rechtvaardig én respectvol einde van deze strijd ontbreekt veelal in de berichtgeving. We moeten niet klakkeloos aannemen wat media ons te consumeren geven, maar de beginselen van de sociale leer van de kerk meenemen in onze overwegingen.

Vredesbesprekingen

Het uitgangspunt van vredesbesprekingen (en wat zien we anders voor toekomst in het nu door oorlog getroffen gebied?) kan niet anders zijn dan het mogelijk maken van duurzame vrede op basis van gerechtigheid en waarheid. Dat impliceert dat de partijen een lange en moeilijke weg willen gaan en elkaar serieus nemen als gesprekspartners en onderhandelaars. Want de beëindiging van een oorlog moet een aanzet tot vrede zijn, een echte stap vooruit op de weg van de waarachtige vrede. *Si vis pacem, para pacem*, als je vrede wil, bereid dan vrede voor.